

Előfizetési ár:

Egy évre — — 4 forint.
Fél évre — — 2 forint.
3 hóra — — 1 forint.
1 hóra — — 40 krajc.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal a „Csongrád” könyvnyomdájában, (Grünwald Ferenc-féle ház), hova a kéziratok és előfizetési pénzek is küldendők.

CSONGRÁD

TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

Hirdetési díjak:
Egy hasábos sor egyszeri beiktatása 10 kr., két hasábos 20 kr., három hasábos 30 kr. Legalább háromszori közlésnél a fele díj számítatik. Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyilttérben.
minden egyes sor 20 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Kéziratok visszaszolgáltatására nem vállalkozik a szerkesztőség.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:

DR. CSONGRÁDI GÁBOR.

EGYES SZÁM ÁRA 10 KRAJCZÁR

Csongrád szeptember 7. 1890.

Méltóságos és Főtisztelendő Schusztér Konstantin váci egyházmegyei Püspök, a csongrádi hívek azon részének, — mely még eddig nem részesült a bérmálás szentségében, — megbérmálása, s ez által az üdvözítő hitbeni megerősítése, s az összes híveknek lelki öröme, — és önmagának a csongrádi katolikus hívek hitéletéről a helyszínen való bővebb tájékozása végett, f. hó 3-án d. u. 4¹/₂ órakor Csongrád városába érkezett.

Jövetelét a hívek önkéntes közreműködése útján létesült fogadtatás valóságos diadal uttá tette.

A megye nevében a csongrádi járás főszolgabírója Tettes Dr. Cicatricis Lajos főszolgabíró ur, — id. Faragó Mihály, — Eszes Mátyás, Mészáros Károly, Sohlya Antal s több más megyei képviselő társaságában, Csongrád megye határán, — a város nevében pedig az előjáróság és számos tekintélyes birtokos lakos részvétele mellett Sohlya Gyula jegyző a Bagi-féle tanyánál, — végre lovas bandérium és hosszú kocsisor kíséretében a városba történt megérkezése után Főtisztelendő Hegyi Antal helybeli plébános ur a templomban lelkes beszéddel fogadták. — Melyekre Ő méltósága kegyteljesen válaszolt.

Megyés püspök Ő méltóságának tiszteletére megyénk Fő- és alispánja a kir. h. tanfelügyelő s a szomszédos körségek pap sága is városunkba érkezett.

A városba történt megérkezése, hálaadó ima s fogadtatása után még az nap megtekintette Ő méltósága a parochialis templom felszerelvényeit, szeptember 4-én és 5-én ugyancsak a parochialis templomban a bérmálás szentségében részesítette a jelentkező híveket, — s az előjáróság, s a különböző küldöttségek fogadása után és mellette a temetői kálváriát, s a központi nagyszkolát látogatta meg, s itt a megjelent tanulók közül többekhez kérdéseket intézett, azután pedig az összes tantermeket, s a muzeumot is megtekintette.

Folyó hó 6-án meg az u. n. belvárosi templomban szolgáltatta ki a bérmálás szentségét s megtekintette e templom felszerelvényeit is

A belvárosi templomból visszajövet az előjáróság és képviselő testület tisztelgett Ő méltóságánál, ki is a nála tisztelgő előjárósági és képviselő testületi tagokhoz, az általa Csongrádon tapasztaltokról hosszabb beszédet intézett, melyben úgy a helybeli Plébános főtisztelendő Hegyi Antal ur buzgó működése által, rövid idő alatt, elért eredményekről, mint általában a csongrádi katolikus hívek hitbeli buzgalmáról dicsérőleg nyilatkozván, s abbeli reményének, hogy a még fenforgó hiányok pótlását a hívek adakozása útján rövid idő alatt pótolva lesznek kifejezése mellett bocsájtotta el a nála tisztelgő előjárósági tagokat és képviselőket.

Megyés püspök Ő méltósága tehát, mint a fentebbiekből is kitűnik, csongrádi időzését folytonos munkában töltötte, míg végre f. hó 6-án délután 3 órakor főpásztori szent kötelességének teljesítése végett a szomszéd Szentos városába utazott el.

Főpásztori áldását hagyván csongrádi híveinek.

Szathmáry György országgyűlési képviselő.

A 4 egyetemes tanítógyűlést rendező bizottság-elnöke.

I.

Az egyetemes tanítói gyűléseket rendező fővárosi tanítók eddigelé mindig a legszerencsésebben ki tudták szemelni népnevelésügyünk érdekében s a magyar nemzet megújulásának nagy munkájában fáradozó jeleseink közül elnöki székükbe azon férfiakat, a kiknek vezetése és támogatása mellett a magyarországi tanítók egyetemes tanítói gyűlései fényes tanubizonyosságot tehetnek arról az ország színe és a nagy világ előtt, hogy Magyarország néptanítóinak javasava magasatos hivatásának teljes tudatával bír és hogy annak betöltéséhez szükséges érzék és erő nélkül sem szűkölködik.

Az első egyetemes tanítói gyűlést rendező „Nepnevelők pesti egyesületének” élén Zichy Antal állott 1870-ben, kinek érdemeiről a magyar népnevelésügy iránt érzékkel bíró hazafiak megelégedezni nem fognak soha.

Az 1874-ben és 1878-ban megtartott II. és III. dik egyetemes tanítói gyűléseket rendező-bizottság elnöki székébe, miután Zichy Antal azt akkor bokros teendői miatt el nem foglalhatta, a fővárosi tanítók Molnár Aladárt, a korán sirba szállt jeles államférfiut, ültették. Hogy mily szerencsés volt e választás is arról tanuságot tesznek a II. dik és a III. dik egyetemes tanítói gyűlések naplói és az az országszerte megindult és szépen virágzó tanítói egyesületi élet, a melynek néptanítói karunk szakműveltségének emelkedésében és nemzeti közérzületének kifejlődésében, valamint a tanítói országos jótékony intézetek keletkezését és megerősödését tekintve is oly sokat köszönhet.

Ma a IV. dik egyetemes tanítói gyűlést rendező bizottság elnöki székében Zichy Antal díszelnök mellett Szathmáry György országgyűlési képviselő ül. A fővárosi tanítóságát ez alkalommal sem hagyta el a választás dolgában sem a kitűnő érzék, sem a szerencse.

A IV. dik egyetemes tanítói gyűlést rendező bizottság elnöke, Szathmáry György, úgy is mint író, úgy is mint olyan országgyűlési képviselő, a ki minden szépért és jóért lángolva, a nemzeti népnevelésügynek a leghívebb szolgája, egyaránt megérdemli azt a közbecsülést és tiszteletet, melyben országszerte részesül és betölti azt a he-

lyet, a melyre, mint az ország tanítói által megválasztandó elnök, a IV. dik egyetemes tanítói gyűlésen hivatva van.

Szathmáry György 1845. apr. 9-én született Erdélyben, a szép Hunyadvármegyében, Alpestesen, régi magyar nemes családból; atyja Szathmáry Károly, anyja Ribicsey Zsuzsanna volt. Atyját már 1848-ban elvesztette; nevelésének gondjai jó édes anyjára nehezültek, ki szép tehetségű gyermekét kezdetben az alpestesi iskolába járatta, majd Vajda-Hunyadra küldötte a Ferencrendiek iskolájába. Gimnáziumi tanulmányait a gyulafehérvári középiskolában végezte, még pedig dicséretes sikerrel, onnét a kolozsvári főiskolába ment a jogtudományok tanulására; 1869-ben pedig feljött Budapestre, hogy az egyetemen fejezze be tanulmányait.

Szathmáry, jóllehet, hogy már hatodik iskolás korától kezdve önmagát tartotta fenn, mint később tanulók oktatója, tulajdonképeni nyilvános pályáját a fővárosban kezdte meg. Mert midőn a jogi és politikai tudományokból a vizsgálatokat fényes sikerrel letette, benső hajlamát követve, a hírlapírói pályára lépett, hol Jókai Mór nagynevű írónk mellett a „Hon” című lap munkatársa lett, s csakhamar kitűnt jeles cikkeivel, melyeket a hazai és külföldi politikáról, hol nevének aláírásával, hol pedig a nélkül irt a „Hon”-ba egészen addig míg nem ez a lap az „Ellenőrrel” egyesült. Szathmáry ekkor lett a két lap egyesüléséből származó „Nemzet”-nek egyik jeles főmunkatársa; de nagy munkássága, tudományos ismeretei mellett más lapok hasábjain is tért talált magának. Így sokat dolgozott a „Vasárnapi Ujságba”, a „Fővárosi Lapokba”, a „Magyarország és a Nagy Világ”-ba, továbbá a kolozsvári „Magyar Polgárba”, a „Keletbe”, a „Szegedi Híradóba”, s még más fővárosi és jelesebb vidéki lapokba is; egyidőben pedig szerkesztette a Jókai „Gazdondó” című néplapját.

A mi ideje a hírlapírás mellett megmaradt, azt politikai, közművelődési és közgazdasági tanulmányokra fordította s ez irányban is igen sok és terjedelmes tanulmányt irt, melyek közül felemlíthetjük azokat is, a melyek a „Budapesti Szemlében”, a legjelesebb magyar folyóiratok egyikében jelentek meg.

Ertékes tanulmányainak egy része Aigner kiadásában jelent meg 1887-ben. Eredeti munkáin kívül egy-két jeles mű lefordítása által is jó szolgálatot tett a magyar irodalomnak, 1875-ben jelentek meg az Athenaeum kiadásában és az ő fordításában „Castelar Emil beszédei” és ugyancsak Castelar „A művészet, vallás és a természet Olaszországban” című munkája; 1888-ban fordította le a Magyar t. Akadémia megbízásából Sorel Albert-nak „Európa és a francia forradalom”-ról irt nagybecsű könyvét.

E munkák mind oly természetűek, melyeknek gondos tanulmányozása befolyással

bir nemzeti közműveltségünkre s Szathmáry ezeknek átültetése által is valóban hazafias szolgálatot tett nemzetének.

De a főszme, a mi egész írói pályája alatt Szathmáryt vezette: a közoktatási politikának határozott és feltétlen magyar nemzeti szellemben való fejlesztése volt mindig. Ezen irányban igen sokszor irt valóban, hazafias szent lelkesedéssel és sokszor emelte fel szavát hathatósan. Hogyis ne! Hiszen már gyermekkorában sokszor el-elbusult a fölött, hogy szülőföldjén, a szép Erdélyben, mintegy tizezer oly magyar él, kiknek a nevök magyar, viseletök magyar, szokásaik magyarok, papjaik magyarok, de a magyar nyelvet nem értik — elfeledték. Elfeledték; mert a kedvezőtlen viszonyok mellett élő népnek rendes iskoláztatásáról sem az állam, sem a többi, arra hivatott tényező nem gondoskodott évszázadokon keresztül.

Ez nagyon fájts később és mindig a hazáját és nemzetét lángolón szerető Szathmáry Györgynek; ki már, mint serdülő ifju, szent fogadalmat tett, hogy nem nyugszik addig, míg hozzá nem járulhat ahhoz, hogy az a derék eloláhosodott magyar nép, édes nemzeti nyelvünk elsajátítása által ismét teljesen magyarrá legyen.

Az életcél korán kitűzte magának a jeles erdélyi fiu, s amidőn itt a fővárosban teljes meggyőződést szerzett arról, hogy miként magyarosítja meg a főváros iskoláiban működő tanítók és tanárok a legtöbbszörösebb németajku és tótajku családokat és hogy mily csodálatos átváltoztatást idézhetnek elő egy nagy város lakosságán az oly iskolák, melyekben nemzetünkért lelkesedni tudó s a nevelésre és az oktatásra képes tanítók és tanárok működnek: maga is beállott a fővárosi tanítói karba, hogy eltanulja azt a titkot, a melylyel a német Budából és Pestből magyar nemzeti nyelvünkhöz ragaszkodó polgársággal dicsekedhető Budapestet teremtett az iskola. A főváros belvárosi reáliskolájában talált is helyet magának mint tanár s ott a lángelkű Ney Ferenc igazgatója alatt volt alkalma látni, hogy miként eshetik meg az,

A „CSONGRÁD“ TÁRCZÁJA.

A velencei oroszlán.

Folytatás. (17)

— Hazugság! Ámitani akarsz, alávaló! — kiáltott Pepe.

— Becsületemre, igazat szóltam! hiszen én tudja, — folytatá metsző gunnyal Piombellino, kiknek szavai éles tör gyanánt hatottak Pepe szívéig, — hogy e nő nem volt hugom; de lássa, gyarló az ember, mit is tehettem volna egyebet? Én végzetlenül szerettem őt. Aztán — édes grófom! — nincs vakabb, nincs bolondabb az agg ember, az ősz ember szerelménél. Egy lelkem volt, azt is odaígértem volna a pokolnak Lorenzáért. Hej! pedig milyen veszélyes volt! Legcsekélyebb kívánságát is parancsnak vettem és teljesítettem. Megvettem volna számára a Dogék palotáját is, ha kívánta volna. — De miért beszélem el mindezeket? hisz én ugyis tudja. Lássa, az a hőbortja, midőn egy napon őbbe beleszeretett, nekem többre került egy millió! Ő naggyurisan viselte magát őseinek által helyreállított palotájában; hercegileg pazarolta az én pénzemet, úgy, hogy ha még egy-két hónapig tart, koldulni mehettem volna. — Szerencsémre, Lorenza nem szerette őnt többé; de én még folyvást szerettem őt, s még elég jókor ragadtam el őtől s vittem el magammal. Oh, oh! — s itt ismét gunnyosan fohászott Piombellino, — ki hitte volna, hogy az ő szerencséje oly váratlan fordulatot vesz? En legalább meg sem álmodtam akkor, midőn Velencét elhagytam. Hogy is vél-

hogy még az öreg szülék a magyar nyelvet nem értik, addig az unokákat még kényszerítve sem lehet a magyar nyelven kívül más nyelven megszólaltatni.

Ekkor aztán felemelte szavát 1876-ban egy a budapesti, mint a vidéki lapokban és felhívta a nemzet figyelmét arra a pusztulásra, mely a magyart Erdélyben emészt s cikkei, dacára az akkori mozgalmas külpolitikai viszonyoknak, a magyar társadalomban oly üdvös mozgalmat hoztak létre, a mely megállapította a visszamagyarosításnak eszközésére kiválóan alkalmasnak bizonyuló dévai állami főreáliskolai segélyező-egyesületet, a melynek alaptökéje ma már a 15,000 forintot meghaladja.

Ezen tőkéhez 2000 forinttal járult annak a „Hunyady-Album“ című könyvnek a tiszta jövedelme, a melyet Szathmáry, Szabó Endrével együtt a legjelesebb magyar írók közreműködésével szerkesztett és kiadott.

A dévai reáliskolai segélyező egyesület célja az, hogy az eloláhosodott magyar családok gyermekeit a reáliskolába való járásra buzdítsa és ott segélyezvén, addig taníttassa, míg azok a magyar nyelvben és a nemzeti öntudatban kellőleg meg nem erősödnek.

Ily munkásság mellett Szathmáry György neve széles e hazában kedvező hangzásúvá lőn a magyar hazafiak között, és szülő vármegyéje azzal mutatta ki iránta való becsülését, hogy felruházta őt „Hunyadmegyei tiszteletbeli főjegyzője“ címével. A hunyadmegyei tanítótestület dévai köre pedig sietett tiszteletbeli tagjává választani őt, a kinek könyvtárát köszönheti.

Eszeden légy!

Egy országosan elismert művész barátommal voltam levelezésben, aki ha azt akarta, hogy levelét figyelemre méltassam, így kezdte: „Eszeden légy.“ Már akkor előre tudtam, hogy barátom valami figyelemre méltót ír s komoly szándékkal ir.

Igy szólhatok én is a „Tiszavidék“ 1. évi 21-ik száma „Ujdonságok“ rovata dr. Cicarcis névpapjáról irt ferdités írójának, hogy: „Eszeden légy!“

hettem volna, hogy az öreg uszorás, az a farkas zsidó, őnt nemcsak hogy ki nem űzi a palotából, hanem annak birtokában még megerősíti, urrá teszi őnt, s mi több, még vagyont is űzre hagyja örökségül? — Oh, kedves grófom! űznek nagyon kedves volt a szerencse, s így bizony fölösleges dolog volt az én és Lorenza viszontlátásáért sóvárognia. Hígye meg, nem érdemelte meg, s valóban helyesen csokelkedné, ha egészen lemondana róla, kivált most, menyegzőjének előestéjén, midőn, mint ujjonnan választott Doge holnapi napon az adriai tengerrel eljegyezve, jeggyűrűjét ennek kék hullámaiba fogja vetni.

— Hallgass sátán! — válaszolt Pepe dühösen, — tudd meg, hogy csak azért törekedtem ily magasra, hogy Lorenzáat hozzám emelve, jobbra álltathessem.

— Pedig e nagy megtiszteltetést épen nem érdemli meg! — válaszolt vigyorogva Piombellino.

— Hol van, merre van Lorenza? — kérdő türelmetlenül és dühösen Pepe.

— Isten megmenten, van eszemben! de hogy mondom!

Ezen szavakra Pepe előrántotta törét s annak hegyét Piombellino torkára helyezé.

— Szép; — szolt Piombellino borzasztó nyugalommal, — felséges látvány, csak az a kár, hogy nem látja Venecia, hogy leendő Dogéja, mint gyilkolja meg ellenségét.

— Igazad van, — válaszolt Pepe, s eldobván törét, kardjára helyezé kezét, — hanem már most védelmezd magad, ha nem akarod megmondani, mi lett Lorenzából?

Azt írja ugyanis ujdonság rovatozó, hogy a többek közt Sohlya Antal is ott volt (jó lett volna oda tenni, hogy ez hívott vendég volt!) s mintha az, hogy a Kossuth nevé megünneplő társaság is gyült össze, szorosán összefüggne azzal, hogy miként szerzett s cognakozott ez a tisztelgő népség a főszolgabíró urnál, csak hamar belevág, hogy a helybeli 48-as körrel szövetkezett fiatalság értelmiségével egyesülten, tulajdonkép pedig Csongrád város intelligenciájának tündető mellőzésével Kossuth Lajos nevéstélyét az előtte való napon űlte meg ama ismert körben sat.

Ha ujdonságírónak és többeknek el nem mondtam volna a dolog tiszta és elferdíthetlen állását, nem csodálkoznám rajta, hogy így ir! De ellőn általam ismételtlen mondva, hogy egy névsor volt összeírva általam, hol — Uram bocsá! — még ama párt (tudja már melyik!) értelmesb s jóra való tagjai is föllettek jegyezve, melynek foganatosítását, illetve a meghívást Goda vendéglős vállalta magára. Én megbíztam benne, hogy saját érdekében is a följegyzeteket, sőt a följegyzésen kívül is jóra való tisztes egyéneket hívjon meg s a fejezettel ellátott ivre irassa be.

Főlháborodva láttam az utolsó nap delén, hogy az iv üres és csak azok nevei vannak ott, kiket már előbb harmadnappal láttam ott. Megtámadtam Godát e hanyagsáért. de megtámadtam a körszolgát is, hogy miért nem hordta el az ivet. A szolgál azzal védte magát, hogy ő hordta az ivet, de nem talált senkit sem (sic!) aki aláírta volna!!

Hol van hát a hiba? ha a szolgálót állit, bizony nem a pártelnőknél, sem Godánál nem lehet, hanem azoknál, akik alá nem írták, hogy osztán tündetőleg elmondhassák az ünnepély után, hogy ők is szerettek volna részt venni az ünnepélyen, de nem lettek meghiva. Nekik, vagy nekem van-e igazunk!? De annyi még is igaz, hogy én, akikkel találkoztam, személyesen is röihívtam az ünnepélyes estélyre, de ezek is a távolléttel tüntettek, hogy osztán más-

— Pfu! — viszonzá Piombellino, — életemben sohsem engedtem a fenyegetőzésnek.

S ő is kardott rántott.

— Helyesen! — felelt Pepe tajtékozó dühvel, — itt vereksztük meg ezen a csolnokon, hol egyikünk sem hátrálhat egyetlen lépést sem. Egyikünknek vére pirosra fogja festeni a lagunák vizét.

— Felséges! — kiáltott fel Piombellino, miközben az örökös gunnyosoly ott legett ajkain. — Felséges, s Lorenza büszke volna rá, ha megtudná, hogy ő kedves grófom, életre-halálra verekszik miatta.

A kardok felvillantak az éjben.

— Sátán! — kiáltott fel Pepe, — az Isten igazságos s te megérdemelted büntetésed! Erzem, hogy egy perc múlva megöllek! No tehát, még van időd, s bár véredet szomjazom, mégis megbocsájtok neked, ha megmondod, hol van Lorenza?

— Gróf! becsületemre mondom, kénytelen vagyok azt hinni, hogy ő félt, — válaszolt Piombellino keserű gunnyal, s kardjának lapjával arczul csapá Pepét.

Pepe felsikoltott dühében s egy lépéssel közelebb lépett Piombellinohoz.

Miutegy tíz percig a legnagyobb hűvel küzdött a két ellenfél. Onló vértük pirosra festé a sarka fezekét, végre Piombellino tompa sohajtással térdre rogyott.

Pepe kardja kerestül szurta őt.

— Oh, — szolt hűrűgve, — Pepe gróf! nem halok meg bosszulatlan; mert megmondom most már, hol veheted hírét Lorenzádnak?

(Folyt köv.)

nap szemembe dobják ők is, hogy nem tudtak az ünnepélyről(?) s nem lőnnek formálisan meghíva.

Félek azonban egy az ereszek alatt suttogó beszédnek gondolatban is helyet engedni, hogy itt valami titkos kéz dolgozott közre, már, hogy az én személyem, mint az indítványozó, vagy egy másik egyén ellen-e, megnevezve nincs. Ha csak árnyéka volna is e ténynek; valóban és méltán megélemezhető faktum volna ez.

Azt mondja továbbá újdonságoló, hogy: gy gyámság alá jutott párt- redék sat. Hogy hogy? micsoda gyámság alá jutott? hiszen rendes lakbért fizetett ott a 48-as kör épügy, mintha T. Miska házánál lett volna, tehát kinek a gyámsága alá jutott?... No ezen kiméletlen kifejezést nem vártuk! nem vártuk épen azoktól, akik okai annak, hogy a 48-as elvű 20,000 népességű városban alig ötvenen merik magukat minden guny lenézetés, megvetés dacára is nyíltan 48-asoknak nevezni! Hősök ezek, kik a multból megtanulták túrni a bántalmazást. Hiszen csak néhány napja történt, hogy a körből hazaindult néhány tisztas 48-as ember, s ugyanekkor akart egy uri ember is indulni; de meglátván a 48-asokat menni, ezeket mondá: „No már ezekkel még sem megyek egy uton!” Mire osztán valaki azt a megjegyzést tette: „Mehet velök uram bátran, vannak azok olyan becsületes emberek, mint Ön! sőt tartsa szerencsésének velök mehetni.” Kik voltak azon megvetett emberek: Ornyik János, Major István, Márton András, Tari János sat. Azt hiszem, hogy vannak ezek mindig olyan polgárok, akikkel nem lehet szégyen egy uton menni még akkor sem, ha a 48-as körből térnek haza!

„A pártelnök ur figyelmességét azzal boszulták meg sat. Ismét a régi nóta, hogy a pártelnök volt az oka annak, hogy a t. urak meg nem jelentek Kossuth nevenapja estélyén. De jó, hogy mégis lehet valakit bűnbakul állítani és saját féltékenységüket van kivel leplezni!? Hiszen újdonságoló ur maga bevallotta, hogy volt tudomása előre az ünnepélyről, de csak nem kívánhatta senki, hogy a gyám (a polgári kör) színe előtt megjelenjen!

No lássa t. újdonságoló ur! most már mondhatja el valóban, hogy a 48-as kör gyámság alá jutott, mert a 45 frtos megbosulás, valóban gyámság, de olyan gyámság, amire Vas G-reben is azt mondaná: „Hogy az Isten is áldja meg őket még haló poraikban is!” már t. i. a gyámokat... Nem a mi szegyenünk, hogy idejutottunk, hogy segélyre szorultunk! De azért bátran üjtük meg mellünket, hogy mi 48-asok vagyunk, aminőnek kell lenni a haza minden fiának, mert aki azt meri állítani, hogy nem 48-as, az haza...! Igen! 48-asok vagyunk mindnyájan még akkor is, ha egy barátunk állítja is, hogy nem vagyunk becsületes emberek, mert 48-asok vagyunk, mi csak szánó mosollyal nézünk az esze fölforogott ember szemébe!

Elkellett ezeket mondanom, s elmondtam sine irae, nehogy valaki ezt viszketegeges 48-asságnak keresztelje! s tiltakozom a föntebb ellenem, vagy pártom ellen elmondott minden olyan állítás ellen, mely a valóságot sem közelíti meg!

Sohlya Antal,
a 48-as kör elnöke.

A tokaji tűzkárosultak fe'segélyezésére „A tokaji ifjuság gyűjtő bizottságától” az alábbi tartalommal egy gyűjtő-iv érkezett szerkesztőségünkhöz:

683. számú Gyűjtő iv a tokaji tűzkárosultak javára.

Felhívás!!

Tokaj — a haragos sors sujtoló kezének e legkegyetlenebb csapása alatt összerokkadt, vesztés fél lett az elemek adáz harcában és Hegyalja gyöngyére ráborult a sötét hamvak gyászos szemfedője s a drága halottra hasztalan hullatjuk fájdalomunk keserű könnyeit.

Százan és százan koldusbottal kezükben — elfásult lélekkel vánszorognak utcáról — utcára, a mint régi édes otthonukból száműzetve keresnek egy-egy zugot, hol éhség, fáradtság s a kiállott szörnyű izgalmaktól agyongyötrött tagjainak pár órai pihenést szerezhessenek; — vagy néznek némán, mozdulatlanul, merev szemekkel összeomlott tűzhelyök rómjaira, melyek alatt évek szorgalmának, nehéz munkájának összes eredménye örökre eltemetve van.

Hangos jaj kiáltásunkkal hívjuk könyörületre sziveiteket az **örök szeretet nevében!**

Tegyétek magatokat kedvesebbé Isten előtt — javaitok feleslegéből juttatván egy csekély részt nekünk — szerencsétleneknek.

„S ha majdan nemes sziveitek részvéte nyomán az összeomlott hamvak új életre kelnek: a hála 's az érdem titeket leend?

A gyűjtő-iveket bármily csekély eredménnyel is, az alanti címre kéri mielőbb beküldeni.

Tokajban, 1890. augusztus hó 28-án.

„A tokaji ifjuság gyűjtő bizottsága”

V. NAGY GEZA,

a gy. b. elnöke.

PÉRCHY ANTAL,
pénztárnoka.

CSONTOS LAJOS,
jegyzője.

Bizottsági tagok:

Balajthy Sándor, Mihalkó Béla, Farkas Dávid, Friedman Farkas, Schwarz Lipót, Váradi Mór, Glüksman Mór, Fehér Henrik.

Látta:

FÜZESSÉRY ÖDÖN,

a tokaji járás főszolgabírája.

Gyűjtő neve: Adakozók nevei:

Ezen lelkes felhívás folytán, a „Csongrád” szerkesztősége is felkéri a közönséget, mely hasonló szerencsétlenségek folytán már ismételen érezte az emberszeretet jótékonyosságát, hogy filléreivel járuljon a tokajiak nyomorának enyhítéséhez.

H I R E K.

— Sajtóper. Csongrádvármegye közigazgatási bizottsága f. hó 30-án tartott ülésében dr. Cicatricis Lajos csongrádi főszolgabíró kérelmére Kéry János sándorfalvi lakos ellen sajtóper indítását határozta el, s annak hivatalból leendő megindítására Schmiedt Imre kir. ügyészt utasította. E sajtóperre a „Szentesi Lap” f. évi 89. számában Kéry János aláírásával megjelent azon nyilttéri közlemény szolgáltatott okot, melyben Kéry János Beszedics István kisteleki jegyző ellen tett feljelentés tárgyában megtartott vizsgálatnál Cicatricis Lajos főszolgabíró eljárását inkorrektnek jelentette ki. — Résztünkről örülünk ennek a sajtópernek; mert ez alkalmat nyújt az ország előtt megrázogatni Csongrádvárm. közigazgatásának szennyseit.

— Adóbehajtás. A pénzügyminiszter közelebb kelt rendeletével a f. évi aug. 15-ével esedékes volt III. negyedévi adó- és ártéri tartozások nem törlesztése iránt a végrehajtás elárás I. fokozatának szigorú alkalmazásba vételét, valamint a mul. és f. évtől esedékes valamennyi adónemnek 8 nap alatti behajtását rendelte el. Jó lesz tehát, ha ki-ki igyekszik adóját haladéktalanul lefizetni; mert különben a muladékosok ellen megütik a dobort!

— Uj vitás. A bődíréh-csongrádi gát viz átal elhatolt része, melyen már körül-belől másfél

éve valóságos istenkisértés a járás, még az őszi esős hónapok beállta előtt helyre fog hozatni, illetve ki fog szélesítettai. E munkálatot, melynek helyreállítási költsége 6000 frtban van előirányozva, a közigazgatási bizottság f. hó 30-án tartott ülésében határozta el, az ide vonatkozó vállalati hirdetmény közzétételével az államépítészeti hivatal főnökét bizván meg.

— Az országszerte duló tűzvesztek alkalmából, a szomszéd Szentos városában is erőlyes intézkedések tétettek, nevezetesen a rendörök házról házra jártak, hogy nincs-e valahol tűzveszélyes, könnyen gyuladó anyag felhalmozva? Hol ilyeneket találtak, azt az illető 24 óra alatt kötelezte tet kihordatni, mivel különben azt a hatóság hordatta ki az illető költségére és veszélyére. Ezenfelül minden háztulajdonos köteleztetett udvarán egy hor-dót vízzel megtöltve tartatni sat. Nálunk Csongrád-on azonban tudunkkal ily irányu intézkedések nem tétettek. Pedig a Makai-féle árvapóztári sik-kasztás, az 1861-ik évi katonai exekutio, — az árviz elleni védekezések, — az árviz általi kétszeri, — s a belviz által is kétszeri elöntés, az ártéri kirovások, s egyéb csapások által már eddig is

— Huszárok átvonulása. A Kecskeméten állomásozó 4-ik honvéd huszár ezred törzse, s II. osztálya 2 törzstiszt, 18 tiszt és hadapród s 380 legény, 30 háta és 382 lóval f. hó 5-én vagyis a mult pénteken szakadó esőben, nagy sárosan érkezett városunkba, hogy innen másnap Szentosra, onnan H.-M.-Vásárhelyre masirozzanak. meglehetősen tönkre juttatott Csongrád városa az, mely alig lenne képesek nagyobb tűzveszélyt valaha kiheverni.

— Az aradi vértanu-szobor leleplezési ünne-pély. Az október 6-iki ünnepély rendező bizottsága a külföldön élő hírneves magyarok közül Munkácsy Mihályt is meghívta. A nagyhírű festőművész azonnal felelt a meghívásra, s válasza csatlórtókon érkezett meg Salac Gyula aradi polgármesterhez. A levél szivélyes, lelkes hangon van írva s Munkácsy Mihály határozottan, biztos kilátásba helyezi, hogy a leleplezés alkalmával vendége lesz Arad városának. — Ezen szobor leleplezési ünnepélyre a kö-zös hadsereg tisztikara is hivatalos.

— Hadgyakorlatok. A hadgyakorlatok javá-ban folynak az ország minden részében. E had-gyakorlatok az idén két szempontból bírnak külö-nösebb fontossággal. Ezuttal tesznek ugyanis elő-ször kísérletet a füstnélküli löporral, valamint a lo-vasság is ez alkalommal mutatja be használható-ságát az új harcászati modorban, melyet a gyalog-ság öldöklő ismételőfegyvereivel szemben kellett behozni.

— Csötői híd átadása. A csötői vashidat f. évi szeptember 3-án délután Haas kerületi felügyelő vizsgálta felül s adta át a forgalomnak. A híd hási kezelés mellett épült s igen csinos műtárgy. A vas-részeket Schlick budapesti vösvöntődéje szállította s 5416 frt 63 krba került.

— Hivatalos jelentés versben. Szegeden cse-lekedte meg közelebb egyik furfangos rendőr s hangzik a következőképen:

Tekintetes főkapitány ur!

A próza közé im zeadul egy hur.

F. hó 26-án hajnalon

Zajt hallottam a Próféta udvaron.

Zeneszóval mulattak ott néhányan,

A zárórat megszegve így találtam.

Répás-utca egyik árka fenekén

Egy holt ebet fölfordulva lettem én,

Jelenttettem már az kutyapecérnek,

Ne légyem ott közegészségveszélyeak.

Klauzál-térem nagy a szemét, nem kicsi,

De az utcaisztító ezt nem hiszi

Széchenyia is dianyehéjak hevernek

S rajt a legyek milliói legelnek.

— Milyen súlyt bír el két lo? Két középter. metű ló, 8-10 órai napi munkat felvéve sikon, elbir pnhá mezei uton 2250 kilót, gyepen 3000 kil-t, sáros országuton 3400 kilót, száraz országuton 3900 kilót, kövezett uton 4200-5500 kilót, sínpályán 30,000 kilót, szárazon 3300-3900 kilót.

— Dohányzási tilalom. Connecticut amerikai államban törvényt hoztak, szigorúan megtiltva fiúknak és leányoknak 16 éven alul a szivarozást. A ki 16 évvel fiatalabb gyermekeknek szivart, vagy dohányt ad el 50 dollárig terjedhető pénzbírsággal sújtható. Ha ily éretlen gyermekeket szivarozva találunk, héthétre elzárhatják, vagy pénzbírsággal büntethetik. Oly szülők, kik gyermeküket e segítik, szintén felelősségre vonhatók. — Nálunk is így kellene!

CSARNOK.

Az utolsó jelenet.

— Tragédia egy jelenetben. —

Személyek: Sziv, Ész, Kar, Szakál, Gyomor, Tagok.

Sziv: Hallgass reám. Ész! Te voltál mindig tanácsadóm, te juttatád kifejezésre érzelmeimet, a te ékesszólásodnak köszönhettem sok édes órát, gyönyört sok kéjt, szórakozást; a te szavadra hallgattam mindig, elfogadtam tanácsaidat...

Ész: Szót sem erről uram. Azokban a gyönyörökben én is részesültem, midőn az élvezet édes mámorában szenderegtem. — Nincs mit köszönnöd.

Sziv: Nem is erről akarok szólni; hanem lásd én már kimerültem, kimerített az élvezet, minden oly megszokott, unalmas; nem iszgat, nem ingerel semmi. — Téged nem vádolok, te megtettél mindent mi csak tőled telt, hogy nekem új és változatos élvezet sseress, de elvégre te is kifogytál.

Ész: Tökéletesen! Én már nem tudok újat találni. Szereltem, mámor unott. S astán reményeink is elvesztek, már ránk ösmertek. Tudjuk, hogy csak állatunk, fondorkodó szavamnak többé hitelt nem adnak. A szob szivességét is oly mérvben vettem igénybe, hogy az is kimerült.

Szakál: Én rám sem adnak már semmit.

Sziv: Szóval nyomor és unalom vár reánk.

Gyomor: (Mégkordul.) Száz éhség!

Ész: Csak te hallgass, neked nincs okod panaspra, te bőven kivettél részed.

Gyomor: Az ám a sok szesses italból, hogy magad uszhas a mámorban, de tisztességes táplálékban alig-alig részesültem.

Sziv: Ne feleseljete, a vitát én nem szeretem, legyetek egyetértésben úgy talán még minden jóra válhat. Gondolkossál Ész, hátha találsz valamit a mi a végeláthatatlanságtól megmenthetne.

Ész: Egyet tudok tanácsolni uram csak, a est végszükség esetére hagyjam fenn számunkra.

Sziv: S mi lenne az?

Ész: Az öngyilkosság.

Sziv: (Megrebben.) Mit beszélsz?

Tagok: (Feljajdulnak.)

Ész: Ezzel minden bajnak elejét vehetjük.

Sziv: Hát aztán? Mit nyerek kárpótlásul az eldobott életért?

Ész: Melyik életért? Ahol unalom, nyomor és küzdelem vár reánk?

Sziv: Igaz...

Ész: Jutalom less a nyugalom.

Sziv: Nyugalom! Hiszen én ettől mindig irtóstan s most épen ahhoz meneküljek?

Ész: En se nagyon kedvelem a társaságot, de inkább őt választom, mint a világ gunykecskáját.

Sziv: Igazad van. De hát az a sok édes emlék, mely a szép multból fennmaradt?

Ész: Ugyan hádd el azokat az édes emlékeket. Mióta unalomról kezdél panasszkodni, nem-e az eltűnt szép napok emlékét rakom eléd?

Sziv: Igaz, s ha azok eltűnnek előlem csak fájdalommal erősebb.

Ész: No lásd!

Sziv: Hát a jövő? Egykor essel is bistattál?

Ész: Hja! Az uram elveszett, rossz uton jártunk, elhagytuk a komoly munka terét s az élvezeteket hajhásztuk mindaddig míg az igaz utat egy elvesztettük szemünk elől, hogy többé, ha akarnánk se találjunk rá.

Sziv: Te vesztél félre.

Ész: Igaz; de azért mert te úgy akartad. Eleinte intettelek, de látva mily nehézségre esik amaz után járni, látva, hogy mindig az izgatóság és rendkívüli vágytál, elvégre — mert szolgád vagyok — engedtem ohajodnak.

Sziv: Emlékszem; mondtad bizzam magam reád; de lényem idegenkedett a te ridegségedtől.

— Ma szivesen vetném magam alá hatalmadnak.

Ész: Késő! Nincs azon a téren praxisom, úgy sem boldogulnánk. Egyedüli menekvés a halál. Ragadom is az eszméket, mert én a szegényt el nem tűröm.

Sziv: Várj még, hátha egy véletlen változást sorunkon.

Ész: Eb, hagyd a babonát.

Sziv: Hát legyen! keresz módot, mely gyorsan s kevés fájdalommal vesessen célra.

Ész: Majd a kar elvégezi.

Kar: Tudtam, hogy végre rám kerül a sor, de hogy ily körülmények között azt nem hittem volna.

Ész: Ne járjon a szád, vedd azt a kést és szurj.

Kar: Igaz, én csak eszköz vagyok a te kezében s engedelmességedni tartozom neked, s engedelmességedem is mindig a mennyire tehetségem engedte...

Ész: Hát tedd most is a mit parancsolok.

Kar: Megteszem; de előbb elmondom panaszaim ellened. — Te vagy csupán magad oka annak, hogy ma ide jutottunk. A Sziv alapján jó, jóra hajlik, hanem te nyakatekert okoskodásaidal vezetted őt félre.

Ész: Ne vádoldj, én a Szivért tettem.

Sziv: Oh jaj, most már engem vádol.

Kar: Nem igaz, magadért tetted. Hánysszor akartam dolgozni s te a guny ostarával kénysserítettél meghunyászkodásra. „Majd eltartasz te minket,” s most nézd mivé lettünk, nézd a szegény lá-

bukat csak a Csont meg a Bőr van meg belőle s nézz meg engem mivé satnyultam. Est szerzed te nekünk.

Tagok: Igaz, úgy van!

Kar: Bistunk benned, hisz oly nagyra voltál, tele voltál gondolatokkal, eszmékkel, tervekkel, mérté büszkeségedet, ha én dolgozni akartam. Hát ez volt az a mit számunkra előkészítettél: a korai halál. Így kell nekünk, a te hőbortod áldosátul esni.

Tagok: Ugy van, úgy!

Sziv: Oh, mért nem bistam magam rátok.

Kar: Bizonny uram nem ily véget értünk volna. Tisztességesebben eltartottalak volna, mint titkárod az Ész, s nem fogytunk volna ki oly hamar az élvezetekből sem. Az én munkám mellett lett volna minden nap csendes, de édes örömed: élvezet nyújtott volna ama megvetett pihenés, élvezet nyújtott volna látnod a Gyomor örömet, ha a nekem nyújtott érdért táplálékát megkapja, élvezet nyújtott volna, ha a lábak sétára vittek volna; élvezet nyújtott volna, ha néha-néha titkárod furcsaságait meghallgatod; mindez több kéjt és gyönyört nyújtott volna ma, mint lyujtottak a mohón elveszett örömeink.

Sziv: Oh derék kar, mily szép dolgokat beszélsz, érsem, mint villanyosnak fel savaid. Igen dolgozni, dolgozni fogunk.

Kar: Késő! En már dolgozni nem tudok; elgyengültem, kivesszt a munkakedv belőlem; az időt, mely edzésemre lett volna fordítandó, erőtőlő mulatságokra fordítottuk; a gyomor az én erőtőlő féazke — rendetlen s oly táplálékot kapott, mely inkább bágyadtságot szerzett nekem, mint erőt. Azután meg azok az élvezetek, miket én felsoroltam ma már unalmasak volnának neked, elrontotta a sok édesség a szád ízét.

Ész: (Örjöngve.) Halni, halni!

Kar: Bomolj, bomolj! Győtör az önvád.

Ész: Végezz, meguntam szemrehányásodat.

Végezz!

Kar: Végeztek rögtön, de vannak, kiknek bálával tartozunk, a kik intettek bennünket s különösen hozzád Ész sokszor oly okosan szóltak; a jó szülők, barátok, testvérek; azután meg azok, a kiket pillanatnyi örömeinkért örök boldogtalanságra vittetek. Talán megérdemelnének egy két bucsusót; mond Ész, majd én leírom!

Ész: Nekem nincs kitől bucsusni. En nem köszönök senkinek semmit; bár ne szűntem volna.

Végezz!!

Sziv: En igen. Ird es egy szót: „Bocsánat!” — Ez szól mindenkinek.

Kar: (Papirt vess és ír)

Sziv: S most szurj!

Kar: (Tétovázik)

Ész: (Vadul meglöki a kart.) Végezz már!

(A kés a szivbe szuródik.)

Sziv: (Feljajdul.)

Kar: (Lehanyatlik.)

Ész: Oh jaj mit tettem!

Emem.

A „CSONGRÁD” KÖNYVNYOMDÁJA

CSONGRÁDON.

Elvállal minden, a

könyvnyomdászat körébe vágó munkákat,

ugymint:

diszes számlák, jegyzékek és tudósító levelek, eljegyzési és esketési kártyák, izléses meghívók és tánczrendek, étlapok, városi és községi hivatalos nyomtatványok;

ÁRJEGYZÉKEK, CIM-, ASZTALI ÉS NÉVJEGYEK, GYÁSZLAPOK

tablás kimutatások, takarékpénztári mérlegek, időszaki és folyóiratok, hirdapok, művek, diszes kiviteli szalag-aranyozások, lpar és kereskedelmi körlevelek, ügyvédi és irodai nyomtatványok, levélpapírok és borítékok cégnomással,

FALRAGASZOK stb. stb. minden szín és nagyságban gyors, pontos, izléses és jutányos áron.

Ugyanitt a

CSONGRÁD

cimű társadalmi heti közlöny részére előfizetések elfogadotak, hirdetések felvételnek.